

Segment2.2

श्रीरामरक्षास्तोत्रम् (declensions of the प्रातिपदिकम् “राम” in all eight cases in एकवचनम्)

रामो राजमणिः सदा विजयते रामं रमेशं भजे । रामेणाभिहता निशाचरचमू रामाय तस्मै नमः ॥
रामान्नास्ति परायणं परतरं रामस्य दासोऽस्म्यहम् । रामे चित्तलयः सदा भवतु मे भो राम मामुद्धर ॥

After सन्धिः, the verse can be re-written as:

रामः राजमणिः सदा विजयते रामम् रमेशम् भजे ।
रामेण अभिहता निशा-चर-चमूः रामाय तस्मै नमः ॥
रामात् न अस्ति परायणम् परतम् रामस्य दासः अस्मि अहम् ।
रामे चित्तलयः सदा भवतु मे भो राम माम् उद्धर ॥

Word to Word Meaning:

रामः = Lord Rāma (प्रातिपदिकम् “राम” declined in प्रथमा विभक्ति (subjective or nominative case) एकवचनम् ।)

राजमणिः = Jewel among kings (प्रातिपदिकम् “राजमणि” declined in प्रथमा विभक्ति एकवचनम् । राजमणि is a compound word)

सदा = always (अव्ययः; indeclinable)

विजयते = is victorious (verb; धातुः √जि (verb; भ्वादि-गणः, प्रथमपुरुषः एकवचनम्, present tense)

रामः राजमणिः सदा विजयते = Rāma, the jewel among kings is always victorious.

रामम् = To Rāma (प्रातिपदिकम् “राम” declined in द्वितीया विभक्ति (object case or accusative case) एकवचनम् ।)

रमेशम् = To Rameśa (प्रातिपदिकम् “रमेश” declined in द्वितीया विभक्ति एकवचनम् । रमेश is a compound word = रमा + ईशः meaning Lord of रमा (लक्ष्मी) or विष्णुः)

भजे = I am devoted to, or I do devotion to (verb; धातुः √भज् (भ्वादि-गणः); उत्तमपुरुषः एकवचनम्, present tense)

रामम् रमेशम् भजे = I do devotion to Rāma, (hence) to Rameśa (i.e. to Lord Viṣṇu)

रामेण = by Rāma (प्रातिपदिकम् “राम” declined in तृतीया विभक्ति (instrumental case) एकवचनम् ।)

अभिहता = consummately killed, destroyed (verb)

निशाचरचमूः = Army of nocturnal beings (प्रातिपदिकम् “निशाचरचमू” (F) declined in प्रथमा विभक्ति ।

रामेणाभिहता निशाचरचमूः = Army of nocturnal beings was consummately destroyed by Rāma.

रामाय = unto Rāma. (प्रातिपदिकम् “राम” declined in चतुर्थी विभक्ति (dative case) एकवचनम् ।)

तस्मै = unto that This is declension of a pronoun तत् the indicative pronoun meaning “that”, again in the fourth case. Because this pronoun qualifies the noun राम, both the noun and the qualifying pronoun (or adjective) have to be in the same case, here the fourth case.

नमः = bowing.

रामाय तस्मै नमः = bowing (I bow) unto that Rāma. Here, “that” hints also to that Rāma who destroyed army of nocturnal beings.

रामात् = from Rāma, than Rāma. (प्रातिपदिकम् “राम” declined in पञ्चमी विभक्ति (ablative case) एकवचनम् ।)

न = not. An indeclinable used to render negative.

अस्ति = is (verb; धातुः “अस्” (अदादि गणः) प्रथमपुरुषः एकवचनम्, present tense.)

परायणम् = recourse, destination (प्रातिपदिकम् “परायण” declined in द्वितीया विभक्ति एकवचनम् ।)

परतरम् = better (प्रातिपदिकम् “परतर” declined in द्वितीया विभक्ति एकवचनम् । Adjective of comparative degree .

रामात् न अस्ति परायणम् परतरम् = There is no better recourse than Rāma.

रामस्य = of Rāma (प्रतिपादिकम् “राम” declined in षष्ठी विभक्ति (genitive case) एकवचनम् ।)

दासः = servant (प्रतिपादिकम् “दास” declined in प्रथमा विभक्ति एकवचनम् ।)

अस्मि = (I) am (verb; धातुः “अस्” (अदादि गणः) उत्तमपुरुषः एकवचनम्, present tense।)

अहम् = I

रामस्य दासः अस्मि अहम् = I am servant of Rāma.

रामे = at (in) Rāma. (प्रतिपादिकम् “राम” declined in सप्तमी विभक्ति (Locative case) एकवचनम् ।)

चित्तलयः = resting of mind (प्रतिपादिकम् “चित्तलय” declined in प्रथमा विभक्ति एकवचनम् ।)

सदा = always

भवतु = may be, may stay (verb; धातुः “भू” (to be; भ्वादि गणः; प्रथमपुरुषः एकवचनम्; potential mood)

मे = for me or of me

रामे चित्तलयः सदा भवतु मे = Resting of my mind may always be at Rāma or For me, resting of mind may always be at Rāma.

भोः = (हे) an interjection to back a call “Oh” or “Eh”

राम = (प्रतिपादिकम् “राम” declined in संबोधन-विभक्ति: (address case) एकवचनम् ।)

माम् = to me

उद्धर = (please) uplift

भो राम माम् उद्धर = भोः राम माम् उद्धर = Oh Rāma, please uplift me !